

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 13,
14 IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-744**

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. spalio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-224 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 13, 14 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-744 (toliau – Projektas) dėl šių priežasčių:

1. Projekto 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas) 13 straipsnio 11¹ dalies pirmo sakinio pradžioje išdėstytos sąlygos „jei dėl nepaprastosios padėties, ekstremaliosios situacijos ar karantino savivaldybės tarybos posėdžiai negali vykti savivaldybės tarybos nariams posėdyje dalyvaujant fiziškai“ perkeltas į sakinio pabaigą iškreipia normos esmę, nes nenustatomas aiškus priežastinis ryšys tarp savivaldybės tarybos narių negalėjimo dalyvauti savivaldybės tarybos posėdyje fiziškai ir savivaldybės teritorijoje paskelbtos nepaprastosios padėties, ekstremaliosios situacijos ar karantino, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1044 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ paskelbta ekstremalioji situacija tam tikrose Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos dalyse negali būti vertinama kaip priežastis, dėl kurios Vilniaus miesto savivaldybės tarybos nariai negalėtų dalyvauti savivaldybės tarybos posėdyje fiziškai. Analogiška išvada darytina ir dėl Projekto 2 straipsniu keičiamo įstatymo 14 straipsnio 10 dalies ir 3 straipsniu keičiamo įstatymo 15 straipsnio 8 dalies.

2. Projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 13 straipsnio 11¹ dalyje siūlomi pakeitimai, kuriais atsisakoma reglamentuoti reikalavimus nuotolinių savivaldybės tarybos posėdžių vyksmui, t. y. reikalavimus, kad savivaldybės tarybos posėdžiai vyktų realiuoju laiku elektroninių ryšių priemonėmis, bet nustatomi reikalavimai nuotoliniu būdu vykstančių posėdžių transliavimui, yra ydingi, nes, nelikus esminių reikalavimų dėl nuotoliniu būdu vykstančių savivaldybės tarybos posėdžių tvarkos, vienodai taikomos visose 60 savivaldybių, nebūtų užtikrinta sklandi savivaldybių tarybų veikla ir nuotoliniu būdu vykstančiuose savivaldybių tarybų posėdžiuose priimamų sprendimų legitimumas. Siūlomi nustatyti reikalavimai savivaldybės tarybos posėdžių transliacijai yra pertekliniai keičiamo įstatymo 13 straipsnio 11 dalies atžvilgiu ir neatitiktų keičiamo įstatymo 13 straipsnio 14 dalies, nustatančios atvejus, kai savivaldybės tarybos posėdžių garso ir vaizdo įrašai nedaromi.

3. Projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 13 straipsnio 11¹ dalies nuostata dėl bendruomenių atstovavimo ir pasisakymo teisių užtikrinimo savivaldybės tarybos nuotoliniu būdu vykstančiuose posėdžiuose yra perteklinė, nes savivaldybės tarybos posėdyje dalyvaujančių kviestų asmenų (kurie gali būti gyvenamosios vietovės bendruomenių atstovai, bendruomeninių organizacijų atstovai, seniūnaičiai ar kiti suinteresuoti asmenys) teisės nustatytos keičiamo įstatymo 13 straipsnio 11 dalyje. Jeigu šių asmenų teisės praktikoje nėra užtikrinamos, tai yra įstatymo taikymo, o ne teisinio reguliavimo trūkumo ar kokybės klausimas.

4. Projekto 1 straipsnyje pateiktas pasiūlymas keičiamo įstatymo 13 straipsnio 11¹ dalyje nustatyti savivaldybės tarybos narių tapatybės ir jų balsavimo rezultatų nustatymo nuotoliniu būdu vykstančiame savivaldybės tarybos posėdyje būdą yra ne keičiamo įstatymo, bet savivaldybės tarybos veiklos reglamento reguliavimo dalykas. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2020 m. sausio 29 d. sprendime administracinėje byloje Nr. eA-6-968/2020 pasisakė, kad „išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija tvirtinti reglamentą, be kita ko, apima jos diskreciją reglamentuoti, be kita ko, savivaldybės tarybos kompetencijai priskirtų klausimų ir sprendimų svarstymo ir priėmimo tvarką. Tačiau ši diskrecija nėra absoliuti, o ją įgyvendindama savivaldybės taryba turi paisyti normų ir principų, įtvirtintų Konstitucijoje ir VSI“. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 11 straipsnio 3 dalį, pačios savivaldybių tarybos turėtų pasirinkti savivaldybės tarybos narių tapatybės ir jų balsavimo rezultatų nustatymo būdą ar būdus, užtikrinančius, kad kiekvienas savivaldybės tarybos narys savo teisėmis dalyvauti savivaldybės tarybos posėdyje ir balsuoti jame galėtų naudotis veiksmingai, t. y. kad šios teisės nebūtų apribotos. Projekto 1 straipsnyje pateiktas pasiūlymas keičiamo įstatymo 13 straipsnio 11¹ dalyje įtvirtinti reikalavimą, kad, nuotoliniu būdu priimant savivaldybės tarybos sprendimus, turi būti užtikrinamas balsavimo rezultatų viešas skelbimas, yra perteklinis keičiamo įstatymo 13 straipsnio 9 dalies, *inter alia* nustatančios, kad „duomenys apie kiekvieno tarybos nario balsavimą, išskyrus atvejus, kai balsuojama slapta, yra vieši. Kiekvieno tarybos nario balsavimo rezultatai turi būti saugomi informacinėse laikmenose ir skelbiami savivaldybės interneto svetainėje“, atžvilgiu.

5. Atsižvelgiant į šio nutarimo 4 punkte išdėstytus argumentus, Projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 13 straipsnio 11¹ dalyje siūloma nuostata „nuotoliniu būdu vykstančiame savivaldybės tarybos posėdyje sprendimai, dėl kurių šis įstatymas nustato slaptą balsavimą, priimami, nustatant iš anksto skelbiamą laiką, jo trukmę ir tinkamą erdvę, kuri atitinka saugumo reikalavimus“ yra ne keičiamo įstatymo, bet savivaldybės tarybos veiklos reglamento reguliavimo dalykas. Nuotoliniu būdu vykstančio savivaldybės tarybos posėdžio metu sprendimų, dėl kurių turi būti balsuojama slapta (pavyzdžiui, dėl sprendimų, nurodytų keičiamo įstatymo 13 straipsnio 9 dalyje), priėmimas yra negalimas ir prieštarautų slapto balsavimo esmei. Kai dėl savivaldybės tarybos posėdyje svarstomo klausimo turi būti balsuojama slapta, toks balsavimas turėtų vykti ne savivaldybės tarybos posėdžio posėdžio metu, o per šio posėdžio pertrauką.

6. Projekto 2 straipsniu keičiamo įstatymo 14 straipsnio 10 dalyje ir 3 straipsniu keičiamo įstatymo 15 straipsnio 8 dalyje siūloma įtvirtinti viena iš sąlygų, kad savivaldybės tarybos komiteto (komisijos) posėdžiai galėtų vykti nuotoliniu būdu – kai visi savivaldybės tarybos nariai pritaria tokiam būdai, nėra proporcinga keičiamo įstatymo nuostatų dėl balsų skaičiaus, priimant savivaldybės tarybos sprendimus, atžvilgiu. Sistemiskai įvertinus keičiamo įstatymo nuostatas dėl balsų skaičiaus priimant savivaldybės tarybos sprendimus, t. y. įvertinus keičiamo įstatymo 13 straipsnio 9 dalies, 19 straipsnio 1, 3, 6 ir 8 dalių, 25¹ straipsnio 10 dalies nuostatas, akivaizdu, kad sprendimams priimti, net ir balsuojant dėl personalijų, keičiamame įstatyme nėra nustatyta sąlyga, kad visi savivaldybės tarybos nariai pritartų siūlomam sprendimui. Tokia sąlyga apsunkintų sprendimų priėmimą ir būtų sunkiai įgyvendinama praktikoje, nes dėl objektyvių priežasčių, pavyzdžiui, dėl ligos, nors vienam savivaldybės tarybos nariui nedalyvaujant savivaldybės tarybos posėdyje, toks sprendimas negalėtų būti priimtas.

7. Tokiam tapatybės nustatymo diferencijavimui, kai Projekto 2 straipsniu keičiamo įstatymo 14 straipsnio 10 dalyje ir 3 straipsniu keičiamo įstatymo 15 straipsnio 8 dalyje siūloma atsisakyti reikalavimo, kad, nuotoliniu būdu priimant savivaldybės tarybos komiteto (komisijos) sprendimus, būtų užtikrintas savivaldybės tarybos komiteto (komisijos) nario tapatybės ir balsavimo rezultatų nustatymas, o Projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 13 straipsnio 11¹ dalyje siūloma nustatyti, kad, nuotoliniu būdu priimant savivaldybės tarybos sprendimus, turi būti užtikrintas savivaldybės tarybos nario tapatybės ir jo balsavimo rezultatų nustatymas, nėra pagrindo. Tiek savivaldybės tarybos, tiek savivaldybės tarybos komiteto

(komisijos) posėdyje dalyvaujančio savivaldybės tarybos nario ar savivaldybės tarybos komiteto (komisijos) nario tapatybės identifikavimas yra priemonė, užtikrinanti ne tik paties posėdžio, bet ir jame priimamų sprendimų legitimumą.

8. Keičiamo įstatymo 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybės tarybos komitetų darbo tvarka nustatoma savivaldybės tarybos veiklos reglamente, todėl Projekto 2 straipsniu keičiamo įstatymo 14 straipsnio 10 dalies nuostata, kad „nuotoliniu būdu priimant komiteto sprendimus, turi būti atsiklausiama komiteto nario pozicijos“, – ne keičiamo įstatymo, o savivaldybės tarybos veiklos reglamento reguliavimo dalykas.

9. Projekto 2 straipsniu keičiamo įstatymo 14 straipsnio 10 dalies antro sakinio nuostata dėl bendruomenių atstovavimo ir pasisakymo teisių užtikrinimo savivaldybės tarybos komitetų nuotoliniu būdu vykstančiuose posėdžiuose yra perteklinė keičiamo įstatymo 14 straipsnio 6 dalies, nustatančios, kad „komitetų darbe patariamąjo balso teise reglamento nustatyta tvarka gali dalyvauti suinteresuoti asmenys“, atžvilgiu.

10. Projekto 3 straipsniu keičiamo įstatymo 15 straipsnio 8 dalies nuostata dėl bendruomenių atstovavimo ir pasisakymo teisių užtikrinimo savivaldybės tarybos komisijų nuotoliniu būdu vykstančiuose posėdžiuose yra perteklinė keičiamo įstatymo 15 straipsnio 6 dalies, nustatančios, kad „savivaldybės tarybos sudaromų komisijų nariais gali būti savivaldybės tarybos nariai, valstybės tarnautojai, ekspertai, gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovai – seniūnaičiai, išplėstinės seniūnaičių sueigos deleguoti atstovai, visuomenės atstovai (Lietuvos Respublikoje įregistruotų viešųjų juridinių asmenų, išskyrus valstybės ar savivaldybės institucijas ar įstaigas, įgalioti atstovai), bendruomeninių organizacijų atstovai, kiti savivaldybės gyventojai“, atžvilgiu. Savivaldybės tarybos komisijos nario statusas jau suponuoja šių asmenų teisę savivaldybės tarybos komisijos posėdyje pasisakyti svarstomais klausimais ir balsuoti dėl priimamų sprendimų, todėl jeigu savivaldybės tarybos komisijos nario teisės realiai nėra užtikrinamos, tai yra įstatymo taikymo, o ne teisinio reglamentavimo trūkumo klausimas.

11. Keičiamo įstatymo 15 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad savivaldybės tarybos komisijų nuostatus tvirtina savivaldybės taryba, todėl Projekto 3 straipsniu keičiamo įstatymo 15 straipsnio 8 dalies nuostata, kad „nuotoliniu būdu priimant komisijos sprendimus, turi būti atsiklausiama komisijos nario pozicijos“, – ne keičiamo įstatymo, bet savivaldybės tarybos sprendimu tvirtinamų savivaldybės tarybos komisijos nuostatų reguliavimo dalykas.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras